

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **J. K.**,

oskarżonego o czyn z art. 190 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 grudnia 2021 r.,

skargi obrońcy oskarżonego na wyrok Sądu Okręgowego w R. z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt III Ka (...), uchylający wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić skargę,

**2. zwolnić oskarżonego J.K. od kosztów sądowych
postępowania skargowego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

J. K. został oskarżony o to, że „w bliżej nieustalonym dniu końca listopada, a początkiem grudnia 2017 roku w R., woj. (...), wypowiadał wobec A.S. groźby pozbawienia życia i zdrowia, przy czym groźby te wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione”, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), uznał, iż J. K. w dniu bliżej nieustalonym w okresie pomiędzy końcem miesiąca listopada, a początkiem grudnia 2017 r., w R. , znieważył A.S. słowami

wulgarnymi, uważanymi za obelżywe, tj. przyjął, że dopuścił się on czynu określonego w art. 216 § 1 k.k. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. postępowanie karne umorzył (pkt I).

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacjami prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. Po rozpoznaniu tych apelacji Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 8 października 2019 r., sygn. akt III Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Skargę na powyższy wyrok Sądu odwoławczego wniosła obrońca oskarżonego. Po rozpoznaniu tej skargi, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 21 maja 2020 r., sygn. akt IV KS 9/20, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Po przeprowadzeniu ponownego postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt III Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R..

Na powyższy wyrok Sądu odwoławczego kolejną skargę wniosła obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości. W ramach zarzutu skargi wskazała na „naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, podczas gdy nie zaistniały przesłanki z art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k., w sytuacji gdy nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, co też wynika z konstatacji Sądu Okręgowego w R., a jedynie w istocie ma to dotyczyć ponownej oceny materiału dowodowego w sprawie, co nie wymaga ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego w sprawie, a to z kolei nie wymaga przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji”. W oparciu o taki zarzut obrońca wniosła o „uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie [sprawy] Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”.

Pisemną odpowiedź na skargę złożył prokurator, wnioskując o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, a także pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie, dlatego też Sąd Najwyższy postanowił ją oddalić.

Przed przystąpieniem do uzasadnienia samej decyzji o oddaleniu skargi trzeba zauważyć, że jej wniosek nie koreluje z zarzutami i uzasadnieniem. Zarzut skargi sprowadza się do wydania wyroku kasatoryjnego pomimo braku przesłanek do takiego rozstrzygnięcia, podczas gdy wniosek skargi zawiera żądanie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Wątpliwość, czy jest to wyłącznie oczywista omyłka pisarska jest potęgowana przez brak wskazania we wniosku, że przekazanie miałoby nastąpić celem przeprowadzenia postępowania odwoławczego. Jednakże mając na względzie treść zarzutów i uzasadnienia skargi, a także to, że Sąd Najwyższy nie jest związany wnioskiem skargi, przyjęto, że skarżąca domaga się uchylenia wyroku Sądu odwoławczego i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Przechodząc do bezpośredniego uzasadnienia rozstrzygnięcia, należy wskazać, że skarga jest niezasadna w stopniu oczywistym. Stopień oczywistości bezzasadności skargi wynika z błędnego odczytania przez skarżącą przesłanki orzekania kasatoryjnego, w oparciu o którą wyrokował Sąd Okręgowy w R.. Zarówno obrońca, jak i prokurator w odpowiedzi na skargę, wskazują na konieczność przeprowadzenia przewodu na nowo w całości i możliwości zastosowania tej przesłanki poświęcają przedstawioną argumentację. Tymczasem Sąd odwoławczy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwagi na zaistnienie reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. Myli się obrońca wskazując, że w sprawie J. K. można brać pod uwagę wyłącznie przesłankę z art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. z uwagi na to, że nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza, jak również oskarżony nie został uniewinniony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy nie może skazać nie tylko oskarżonego, który przed Sądem I instancji został uniewinniony, ale także co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie. Zastosowanie reguły *ne peius* przez Sąd Okręgowy w R. nie budzi żadnych wątpliwości. W ostatnim zdaniu punktu 3. uzasadnienia

zaskarżonego wyroku Sąd ten wskazał, że „z uwagi na zakaz z art. 454 k.p.k. i dyspozycję wynikającą z art. 437 § 2 k.p.k., zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania”. Jednocześnie w punkcie 5.3.1. uzasadnienia, określającego przyczynę, zakres i podstawę prawną uchylenia, zaznaczono punkt 4.1 – art. 454 § 1 k.p.k. Ponadto w ramach zapatrywań prawnych i wskazań co do dalszego postępowania Sąd odwoławczy wskazał, że „rzeczą Sądu Rejonowego będzie rozważenie możliwości wydania wyroku skazującego”. Tym samym bez żadnych wątpliwości podstawą wydania wyroku kasatoryjnego przez Sąd Okręgowy w R. była reguła *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., a nie konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Postępowanie Sądu odwoławczego, co słusznie zaakcentował w odpowiedzi na skargę pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, spełnia standard wymagany dla uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 454 § 1 k.p.k. Trzeba przypomnieć, że w uchwale wydanej w składzie 7-miu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18 (OSNK 2018, z. 11, poz. 73) wskazano, że możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. W tej sprawie przed wydaniem wyroku kasatoryjnego Sąd odwoławczy przeprowadził własną ocenę dowodów, na podstawie której doszedł do wniosku o potrzebie skazania J. K. za czyn z art. 190 § 1 k.k. Sąd odwoławczy dokonał ponownej oceny zeznań świadka M. M., akcentując jednocześnie jakich elementów nie uwzględnił w swojej ocenie tego

dowodu Sąd Rejonowy, a także przeanalizował ponownie zeznania pokrzywdzonej i to ocena tych dwóch dowodów doprowadziła go do wniosku o potrzebie wydania wyroku skazującego, a więc na etapie postępowania odwoławczego o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Najwyższy z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21). Mając na względzie poczynione powyżej uwagi należy uznać, że w sprawie J.K. istniały podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego i zostały one należycie wskazane i uzasadnione przez Sąd Okręgowy.

Uwzględniając reguły słuszności, o których mowa w art. 624 § 1 k.p.k., a także sytuację majątkową oskarżonego, opisaną w formularzu złożonym na potrzeby zwolnienia od opłaty od skargi, Sąd Najwyższy postanowił zwolnić oskarżonego od kosztów sądowych postępowania skargowego.

Mając na uwadze powyższe należało orzec tak jak w części dyspozytywnej postanowienia.